

Кваліфікаційна робота на здобуття СВО «Магістр»
зі спеціальності 022 Дизайн, ОПП «Концептуальний дизайн»

Пугачова Катерина

ЕТНОНАЦІОНАЛЬНИЙ КОД УКРАЇНОК В ДИЗАЙНІ СУЧАСНОГО КОСТЮМА

Науковий керівник - Лагода Оксана, доктор мистецтвознавства, професор

2022 рік

Мета роботи – встановити, які атрибутивні характеристики костюма на образно-асоціативному рівні втілюють етнонаціональний код українок в сучасному дизайні.

Об'єктом дослідження є сучасні дизайн-практики, орієнтовані на створення костюма, який сприяє ідентифікації жінок-українок.

Предмет дослідження – образно-асоціативне перетворення атрибутивних характеристик костюма, як етнонаціонального коду українок, в творчості дизайнерів.

Завдання дослідження:

1. Вивчити і систематизувати науково-методологічні матеріали за темою дослідження;
2. Проаналізувати, якими засобами дизайну в костюмі інспіровані характеристики української жінки;
3. Охарактеризувати образно-асоціативні зв'язки Берегині та встановити шляхи їх трансформації в інспіраціях дизайнерів костюма та на прикладі прототипів – відомих діячів, актрис та інш.;
4. За результатами дослідження сформулювати авторську концепцію проектної розробки;
5. Розробити ескізно-графічний проєкт, який реалізує образ Берегині як маркер дизайну костюма на виразному асоціативному рівні.

Історико-культурологічне підґрунтя формування типобразу українок:

● За полотнами художників

● За фотографіями селян і містян

● За сучасними соціальними прототипами

ВОЛОДИМИР МАКОВСЬКИЙ
«Українська дівчина», 1870 р.

ОЛЕГ ШУПЛЯК
«Чорнобривці», 2015 р.

ІРИНА КАЛОЖНА
«Краса по українськи», 2022 р.

МІКОЛА ПІМОНЕНКО
«Жінка», 1889 р.

ТАРАС ШЕВЧЕНКО
«Катерина», 1842 р.

КАРП ТРОХІМЕНКО
«Катерина II», 1951 р.

ВОЛОДИМИР МАКОВСЬКИЙ
«Українська дівчина», 1879 р.

ОЛЕГ ШУПЛЯК
«Чорнобривці», 2015 р.

ПРИНА КАЛЮЖНА
«Краса по українськи», 2022 р.

МИКОЛА ПИМОНЕНКО
«Жниця», 1889 р.

ТАРАС ШЕВЧЕНКО
«Катерина», 1842 р.

КАРП ТРОХИМЕНКО
«Катерина П.», 1951 р.

Зйомка українського арт-фотографа
Дмитра Комісаренка. Образи
українців кінця XIX - поч. XX ст.
різних регіонів України

ОЛЕНА СТЕПАНІВ

ЛЕСЯ УКРАЇНКА

Українка, 1970-ті

ОЛЕНА
КАЗИМИРЧАК-ПОЛОНСЬКА

Жінка у традиційному строї.
Закарпатська обл. Рахівський р-
н. Перша пол. XX ст.

Сумщина, 1906 р.

ЛІНА КОСТЕНКО

Молода мама. Фотографії
мешканців Західної України.
Колекція фотографа
Вольфганга Віггерса

НІНА МАТВІЄНКО

ОЛЕКСАНДР МУРАШКО та
МАРГАРИТА МУРАШКО

АДА РОГОВЦЕВА

ЖИЖЧЕНКО НАТАЛІЯ
Гурт «ОНУКА»

ТІНА КАРОЛЬ

КАТЕРИНА БЛОКУР

МАРІЯ ПРИМАЧЕНКО

КАТЕРИНА ПАВЛЕНКО

У червні 2022 року «Фонд Маша» разом з Асоціацією єврейських організацій і общин України ВААД запустив проєкт «Незламна мама». Це програма реабілітації жінок і дітей, що постраждали від війни, спеціально розроблена професіоналами в галузі психотерапії та посттравматичних синдромів.

ФОНД
МАША

ЛІЛІЯ ЛІТКОВСЬКА,
українська дизайнерка
Kornit Fashion Week London
2022

Колекція Litkovskaya
пронизана болем і
стражданнями, що нині
переживає кожен українець

МАРІЯ ЄФРОСІНІНА

АННА ЛОДИГІНА,
українська журналістка
та колишня редакторка
журналу «ELLE УКРАЇНА»
тимчасово перебуває у
Вроцлаві, веде активну боротьбу
на інформаційному фронті
та створює документально-
дослідницький проєкт
BACK TO THE ROOTS
для польського телебачення.

ВАСИЛІСА СТЕПАНЕНКО,
Харківська журналістка та
associated press freelance
producer. Розповсюджує
інформацію, завдяки своїм
репортажам, про жорстокі
злочини РФ, які назавжди
зруйнували життя мільйонам
українців.

**НАТАША КАМЕНСЬКА, МАРІЯ
ГАВРИЛЮК,**
засновниці Gunia Project.
Розповідають світові про
українську культуру та творчість.
Gunia Project бере участь у
благодійних pop-up stores, 10%
від онлайн-продажів направляють
на підтримку української армії

ІРИНА ЦИБУХ,
парамедикіня, 24 роки
Звання – доброволиця
Досвід – 8 років ротатійними
періодами

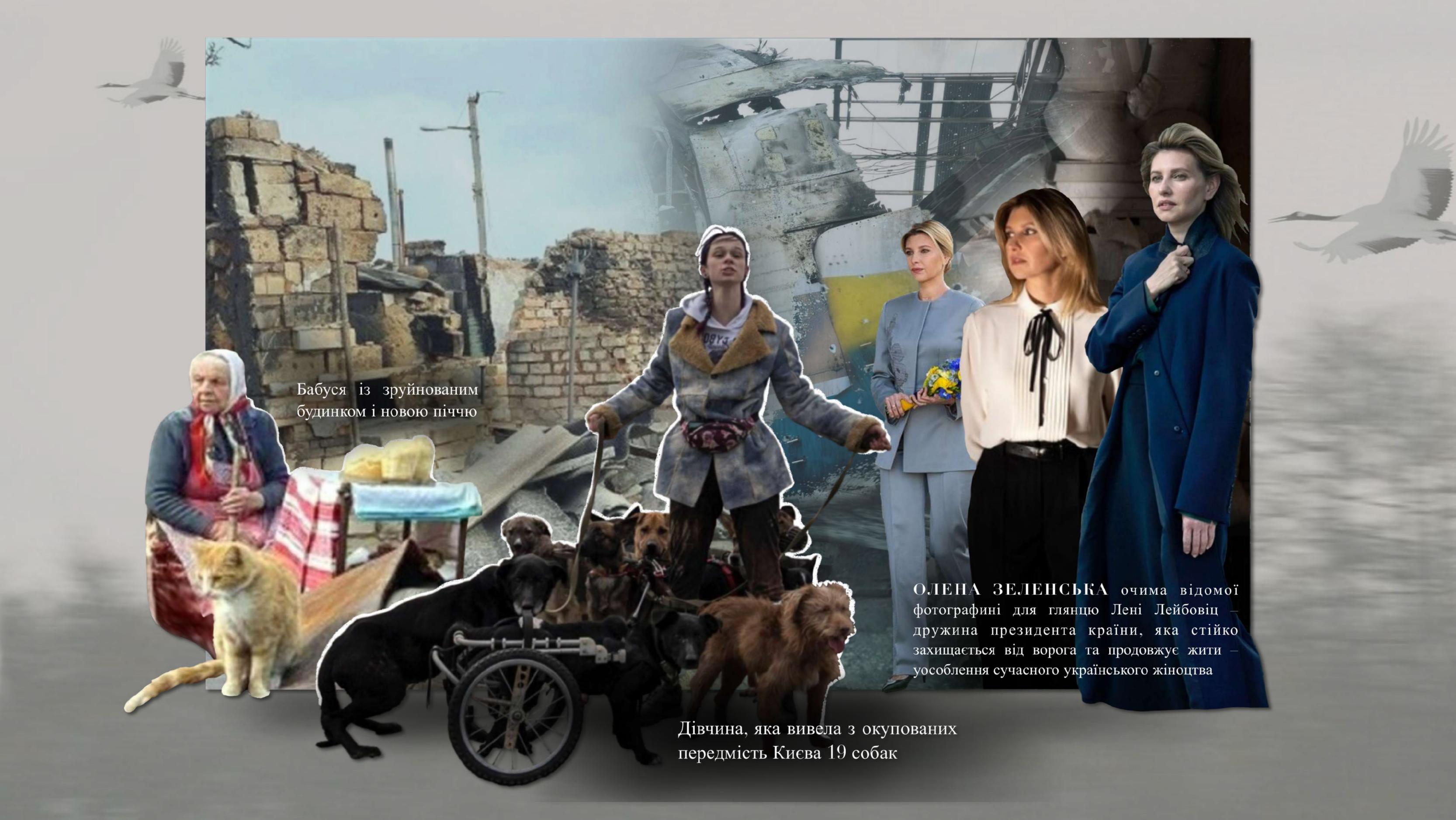

КАТЕРИНА ПОЛІЩУК «ПТАШКА»,
Парамедик медичного батальйону
«Госпітальєри»
Виконувала українські патріотичних пісні
в підвалах «Азовсталі» у Маріуполі

ЮЛІЯ ПАЄВСЬКА «ТАЙРА»,
українська волонтерка, доброволиця,
військовослужбовиця, парамедик, командир
підрозділу «Янголи Тайри».

Молода жінка годує немовля в
метро у Києві, ховаючись від
бомбардування

ІРИНА КОНДРАТОВА,
керівниця Регіонального перинатального центру
Харківської області.
У підземці продовжувала приймати пологи і зберігати
життя новонародженим у війну українцям. Девід Бекхем
надав їй свій профіль у Instagram для того, щоб це
побачив увесь світ

Бабуся із зруйнованим
будинком і новою піччю

ОЛЕНА ЗЕЛЕНСЬКА очима відомої
фотографині для глянцю Лені Лейбовіц –
дружина президента країни, яка стійко
захищається від ворога та продовжує жити –
уособлення сучасного українського жіноцтва

Дівчина, яка вивела з окупованих
передмість Києва 19 собак

Образ жінки - Берегині

Риси характеру

*Добра, лагідна, щира, відверта,
турботлива, має почуття
гумору, мрійлива, мудра,
незалежна, горда, моторна*

Риси зовнішності

*Вродлива, має виразні риси,
великі щирі очі, темне або руде
волосся, середнього зросту,
струнка, динамічна*

Суспільні ролі

*Дружина, мати, господиня,
очільниця, захисниця,
годувальниця, наставник,
вихователь*

Подібність силуету та складників костюма на всій території України, його барвистішою вишуканістю, мальовничою декоративністю

- Святкове жіноче вбрання. Покуття, перша половина XX ст.
- Дівчини з Донецької області, поч. XX ст.
- Літній одяг молодиці. Село Івангород, Кіровоградська обл. 50-ті роки XX ст.
- Дівчата у традиційних святкових строях. Київ, 1910 р.
- Дівоче святкове вбрання, Луганська область. Кінець XIX - поч. XX ст.
- Проект-присвята українській культурі - «Вільні». Героїня одягнена у автентичний стрій з Рівненщини поч. XX ст.

Атрибутивні характеристики образу Берегині в структурі народного костюму

Вишита сорочка як ключовий елемент комплексу вбрання

- Жіноча вишита сорочка. Покуття, поч. XX ст.
- Жіноча вишита сорочка. Полтавщина, кін. XIX ст.
- Жіноча вишита сорочка. Гуцульщина, поч. XX ст.
- Дівчина із Полтавщини, кін. XIX - поч. XX ст.
- Українка Слобожанщини, Харків, 1900-1915 рр.
- Жіноча вишита сорочка. Буковина, 1920 р.
- Жіноча вишита сорочка. Волинь, 1920 р.

Подібність силуету та складників костюма на всій території України, його барвиста вишуканість, мальовнича декоративність

1. Святкове жіноче вбрання. Покуття, перша половина XX ст.
2. Дівчини з Донецької області, поч. XX ст.
3. Літній одяг молодиці. Село Івангород, Кіровоградська обл. 50-ті роки XX ст.
4. Дівчата у традиційних святкових строях. Київ, 1910 р.
5. Дівоче святкове вбрання, Луганська область. Кінець XIX - поч. XX ст.
6. Проект-присвята українській культурі - «Вільні». Героїня одягнена у автентичний стрій з Рівненщини поч. XX ст.

Вишита сорочка як ключовий елемент комплексу вбрання

1. Жіноча вишита сорочка. Покуття, поч. XX ст.
2. Жіноча вишита сорочка. Полтавщина, кін. XIX ст.
3. Жіноча вишита сорочка. Гуцульщина, поч. XX ст.
4. Дівчина із Полтавщині, кін. XIX - поч. XX ст.
5. Українка Слобожанщини, Харків, 1900-1915 рр.
6. Жіноча вишита сорочка. Буковина, 1920 р.
7. Жіноча вишита сорочка. Волинь, 1920 р.

Загальний колорит ансамблів костюма і способи його декорування та оздоблення

1. Дівчата з Півночі Одещини (Східне Поділля). Кін. XIX ст. - поч. XX ст.
2. Українка. Центральна Україна, 1950 р.
3. Камізелька («горсик») з чорного опису. Оздоблена вишивкою та лелітками. 1920-30-ті рр. Тернопільщина
4. Фартух вишитий. Середня Наддніпрянина, Чернігівщина, перша пол. XX ст.
5. Жіноче святкове вбрання. Гуцульщина, поч. XX ст.
6. Українка вишиває

Символіка в деталях українського строю

1. Коралове намисто, кін. XIX ст. - поч. XX ст.
2. Дукач з бантом. Середня Наддніпрянина, Полтавщина, друга пол. XIX ст.
3. Очіпок вишитий. Середня Наддніпрянина, Полтавщина, поч. XX ст. Хустка вибійчана. Західна Україна, перша пол. XX ст.
5. Дівчата у традиційному вбранні та прикрасах. Черкащина, 20 -ті роки XX ст.
6. Автентична поштова листівка початку XX ст.
7. Дівчата у традиційних святкових подільських костюмах
8. Гуцулка зі збірки «Гуцульські типи» 1930-х рр. фотографа Миколи Сеньковського

Вишиванки в усьому їх розмаїтті

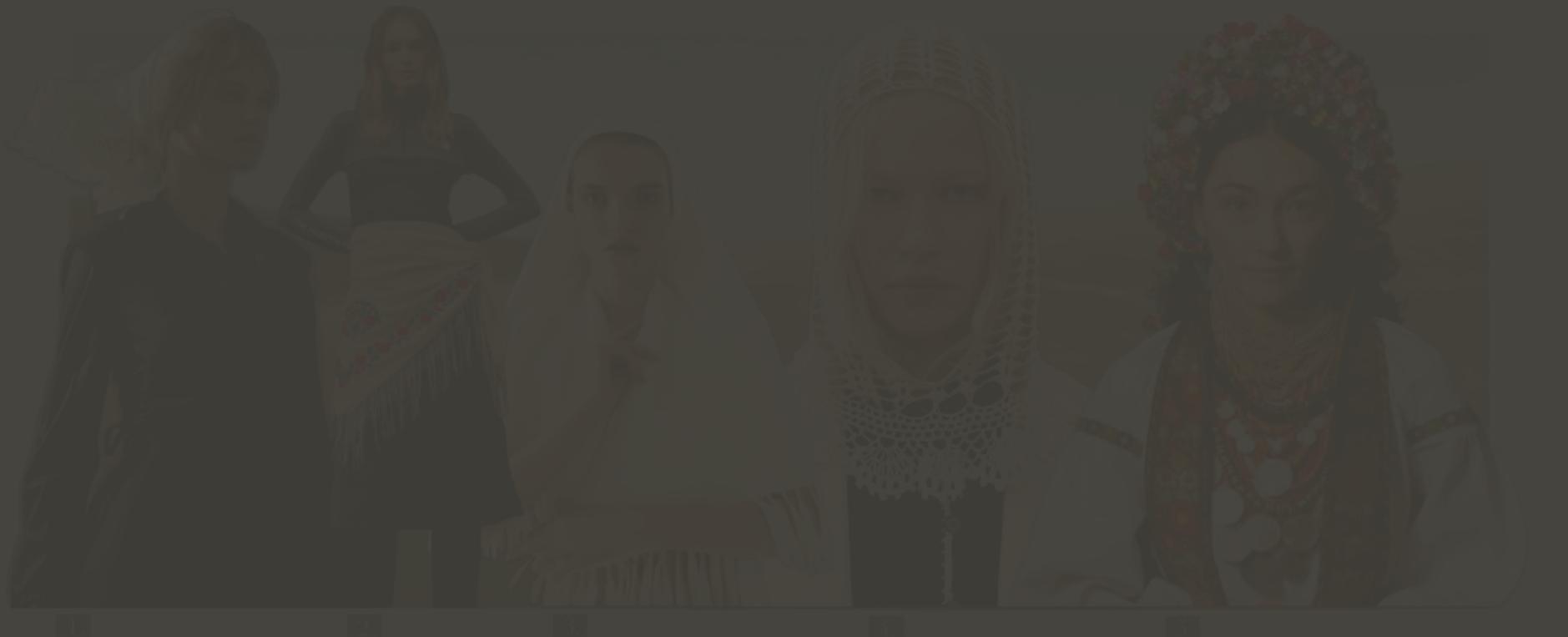
- Бренд Etnodim сукня з аплікацією «Eva». Сукня створена учасницею проєкту Drabyna Своєю Адамовською, яка підсвідомо надихнулася логотипом бренду Etnodim
- Художня колекція Etnodim. Сукня «Sobachko», натхнена роботами української художниці Ганни Собачко-Шостак
- Іванка Червінська - українська етно-співачка
- Валерія Гузема - власниця ювелірного бренду Guzema Fine Jewelry
- Надія Шаповал - модель, стиліст, власниця бренду кераміки у сукні-вишиванці від Vita Kin
- Сукня Katimo - з вишивкою лелеки
- Сукня Vita Kin «Rose M»

Новітні символи українських жінок

Головні убори

- Хустка українського бренду Giniia project
- Зв'язок часів: автентичні аксесуари у сучасних бразях. Лонгелів The North Face, штани та шкіряна спідниця Marc O'Polo, хустка /с. Яворів, Львівська обл., матеріал вовна, майстриня Ольга Філатова.
- В'язана шаль «Хустка» українського бренду Bevza
- Головний убір українського бренду Litkovska, колекція «Веснянка» 2023
- Іванка Червінська - українська етно-співачка

Вишиванки в усьому їх розмаїтті

1. Бренд Etnodim сукня з аплікацією «Eva». Сукня створена учасницею проєкту Drabyna Євою Адамовською, яка підсвідомо надихнулася логотипом бренду Etnodim
2. Художня колекція Etnodim. Сукня «Sobachko», натхнена роботами української художниці Ганни Собачко-Шостак
3. Іванка Червінська - українська етно-співачка
4. Валерія Гузема - власниця ювелірного бренду Guzema Fine Jewelry
5. Надія Шаповал - модель, стиліст, власниця бренду кераміки у сукні-вишиванці від Vita Kin
6. Сукня Katimo - з вишивкою лелеки
7. Сукня Vita Kin «Rose Midi»

Головні убори

1. Хустка українського бренду Gunia project
2. Зв'язок часів: автентичні аксесуари у сучасних бразях. Лонгслів The North Face, штани та шкіряна спідниця Marc O'Polo, хустка (с. Яворів, Львівська обл., матеріал вовна, майстриня Ольга Філатова).
3. В'язана шаль «Хустка» українського бренду Bevza
4. Головний убір українського бренду Litkovska, колекція «Веснянка» 2023
5. Іванка Червінська - українська етно-співачка

Використання прикрас

1. Український бренд Katimo. Сережка напівкільце у формі гілки калини. Форма натхнена зображенням калини зі стародавньої посудини, що була знайдена у Майданецькому прамісті.
2. Аксесуари з кераміки. Колаборація українського бренду Bevza і Надії Шаповал Nidiia.
3. Зв'язок часів: автентичні аксесуари у сучасних образах. Marco O'Polo та плетений пояс (Бершадський р-н, Вінницька обл., матеріал вовна, майстриня Василина Ткачук).
4. Іванка Червінська - українська етно-співачка
5. Український бренд Bevza подає новий погляд на українську традиційну символіку з сережками колосками з деталями зерна. Пшеничні поля - давня емблема плодючості та багатого врожаю.

Поява в образах національних символів

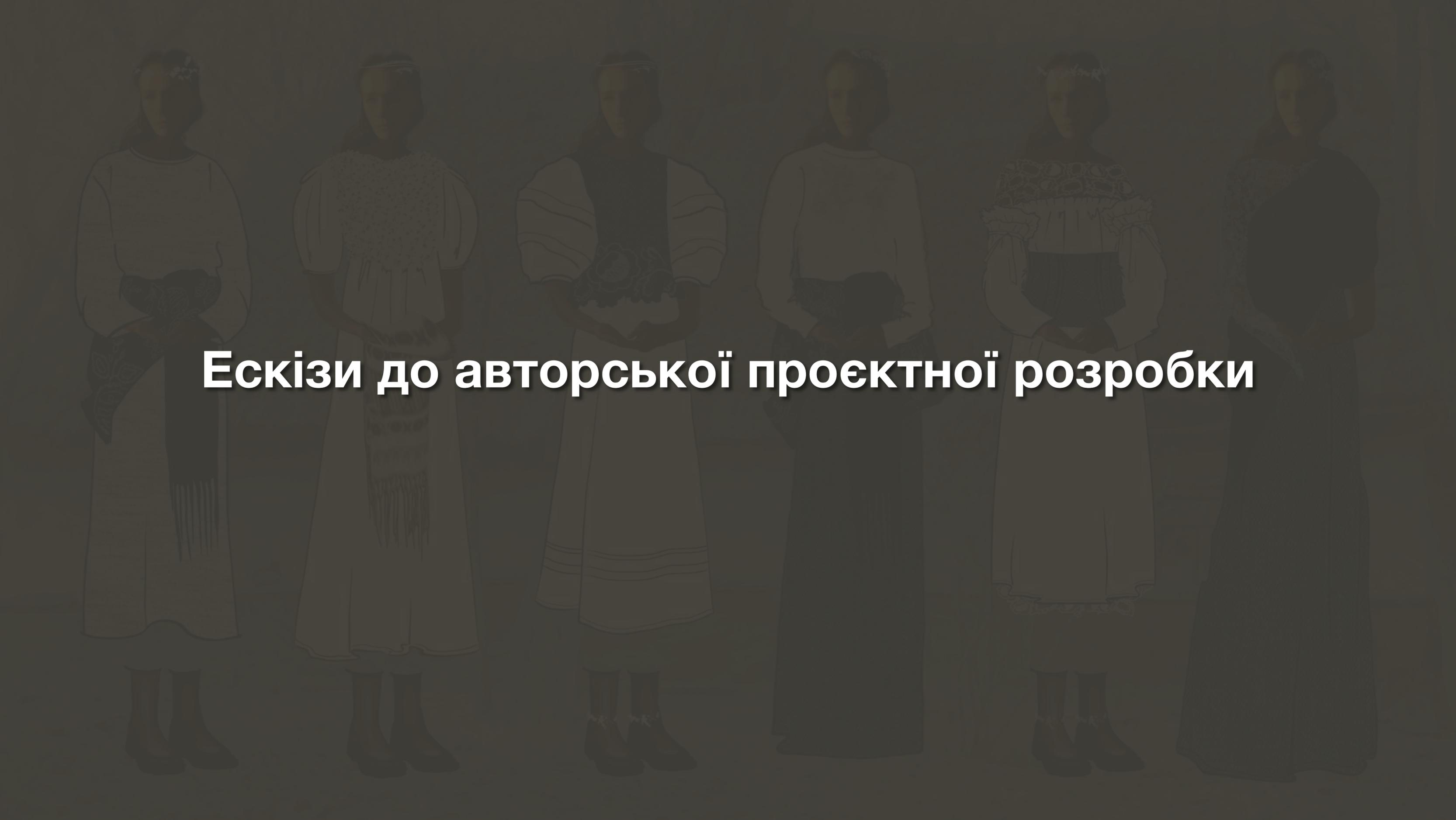
1. Бренд Poustovit принтована хустка «Віримо в Україну»
2. Бренд Irina Tydnyuk
3. Lady Di atelier футболка «Всі - жінки, коли вони кохають»
4. Бренд Gerur колекція «Незалежна»
5. Oliz brand футболка з картиною Марії Примаченко «Сині волошки дарую Україні»
6. Бренд Vika Adamskaya колекція «Born in Ukraine»

**На підставі зроблених висновків було сформовано тематичні
мудборди до авторського проєкту**

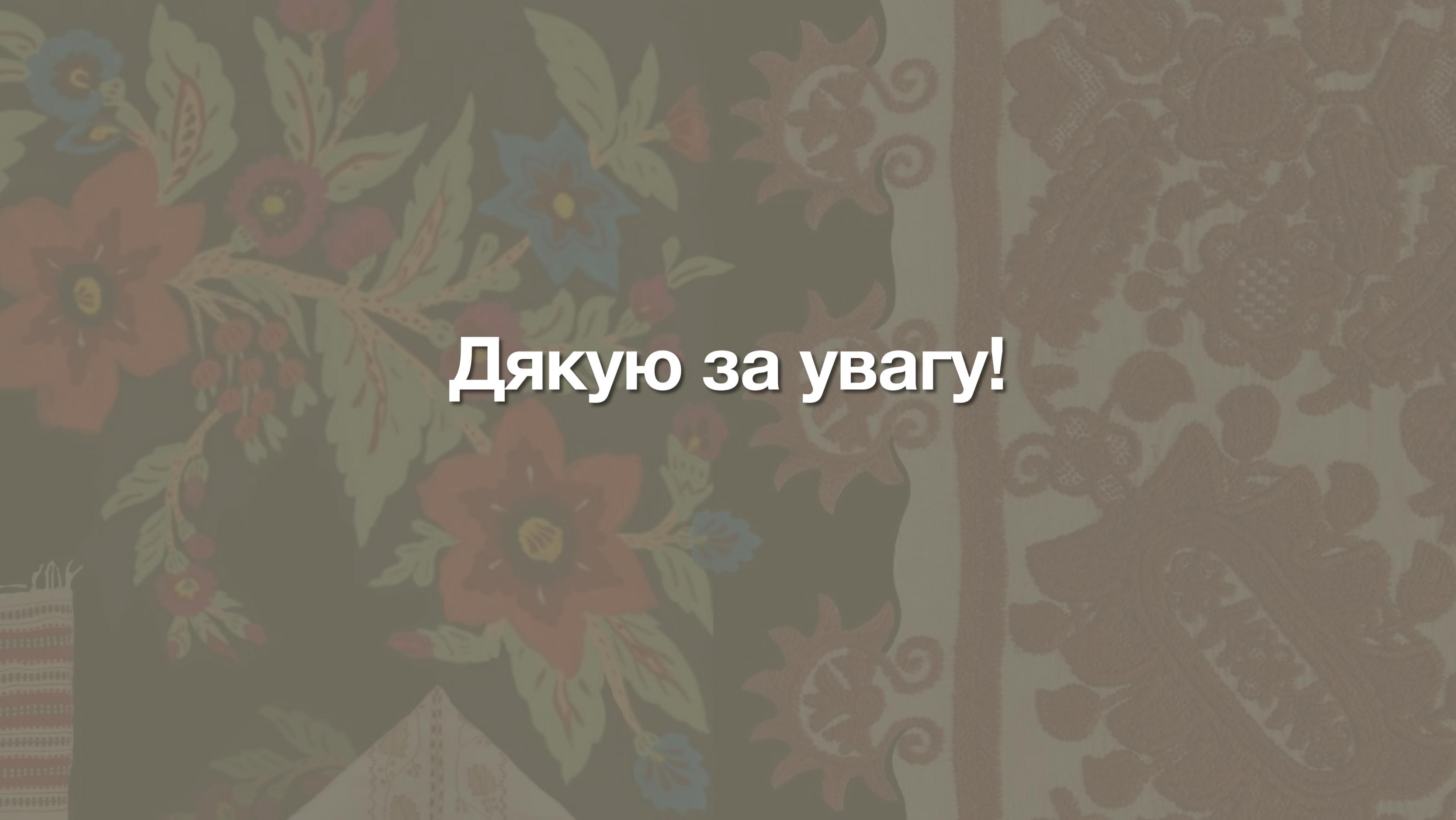

Ескізи до авторської проєктної розробки

The background features a complex, layered pattern. On the left, there are large, stylized flowers in shades of red, blue, and green. To the right, there are intricate, repeating geometric and floral motifs in a brownish-tan color. The overall aesthetic is traditional and ornate.

Дякую за увагу!